

การพัฒนาแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์เกี่ยวกับการจัดการเกษตรสมัยใหม่จากทุนทางสังคมและวัฒนธรรม กรณีศึกษาชุมชน ต.คลองนิมยตรา อ.บางบ่อ จ.สมุทรปราการ

Development of an Online Media Platform on Modern Agriculture Management from Social and Cultural Capital : A Case Study of The Community of Khlong Niyomyatra Subdistrict, Bang-Bo District, Samut Prakan Province

พิมพ์พญา ฟักเปี่ยม. สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

เอกรงค์ ปันพงษ์. สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

Pimchaya Fakpiem. Communication Arts Program, Faculty of Management Sciences, Dhonburi Rajabhat University.

Akkarong Punpong. Communication Arts Program, Faculty of Management Sciences, Phibulsongkram Rajabhat University.

Email: pimchaya.f@dru.ac.th, akkarong.p@psru.ac.th

Received: 9 February 2025; Revised: 20 March 2025; Accepted: 26 March 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาความต้องการแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์เกี่ยวกับการจัดการเกษตรสมัยใหม่ของกลุ่มเกษตรกรในชุมชน 2. เพื่อพัฒนาแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์เกี่ยวกับการจัดการเกษตรสมัยใหม่ของกลุ่มเกษตรกรในชุมชน และ 3. เพื่อประเมินผลการพัฒนาแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์เกี่ยวกับการจัดการเกษตรสมัยใหม่ โดยนำไปประยุกต์กับทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรภายในชุมชนให้มีความยั่งยืนระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน แบ่งเป็น การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มเกษตรกรในตำบลคลองนิมยตรา อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ทั้งหมด 300 คน สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงการทดสอบหาค่าที (Paired t-test) และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 9 คน โดยแบ่งเป็นเกษตรกร และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 7 คน ผู้นำชุมชน 1 คน และตัวแทนหน่วยงานราชการในพื้นที่ 1 คน

ผลการวิจัย พบว่า ทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีภายในชุมชนคลองนิมยตราสามารถแบ่งได้ดังนี้ 1) เป็นสิ่งที่ฝังในตัวตนหรือกลุ่มคน ได้แก่ ความคิด ความริเริ่ม ความเชื่อที่ฝังรากเหง้ามาตั้งแต่ก่อร่างสร้างชุมชนมาในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้แก่ ภูมิปัญญาจากการเกษตรกรรม, ปศุสัตว์, การชลประทาน และศิลปะหัตถกรรมที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น 2) เป็นสิ่งที่มีรูปแบบเป็นตัวตน อาทิ การชุดคลองภายในพื้นที่เพื่อพัฒนาการเกษตรและการประมง, ผลิตผลทางการเกษตร เลี้ยงสัตว์ และการแปรรูปสินค้าต่าง ๆ เพื่อการค้าขายในการสร้างรายได้ให้กลุ่มประชาชนภายในพื้นที่ และ 3) ความเป็นสถาบัน ได้แก่ อบต.คลองนิมยตรา, กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ทั้งนี้จากการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์เกี่ยวกับการจัดการเกษตรสมัยใหม่ ทีมผู้วิจัยและชาวบ้านได้สร้างช่องทางเชื่อม (ลิงค์) จาก TikTok channel: อบต. คลองนิมยตรา, Facebook Fanpage: องค์การบริหารส่วนตำบล คลองนิมยตรา และ Youtube channel: U2T Dru คลองนิมยตรา

ไปสู่เว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบล คลองนิคมยatra ทั้งนี้กลุ่มเกษตรกรมีระดับความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมบริการวิชาการเชิงปฏิบัติการในการให้ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการใช้งานแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้องค์ความรู้และการประยุกต์ใช้แพลตฟอร์มสื่อออนไลน์ก่อนและหลังการอบรมของกลุ่มเกษตรกรนั้นเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนอบรม โดยหลังการอบรมจะสังเกตได้ว่ากลุ่มเกษตรกรภายในชุมชนส่วนใหญ่สามารถปรับปรุงและประยุกต์ช่องทางสื่อออนไลน์ที่ทํานมมีอยู่แล้วสำหรับการเกษตร รวมถึงสามารถปรับปรุงช่องทางสื่อออนไลน์สำหรับการเกษตรที่สร้างขึ้นให้มีความสวยงาม

คำสำคัญ: แพลตฟอร์มสื่อออนไลน์, การจัดการการเกษตร, ทูทางวัฒนธรรม, ทูทางสังคม

Abstract

The purposes of this research are to study This research aimed to 1. Study the needs of online media platforms on modern agricultural management of farmer groups in the community. 2. Develop online media platforms on modern agricultural management of farmer groups in the community. And 3. To evaluate the development of an online media platform on modern agricultural management by applying it to social and cultural capital related to agriculture within the community to achieve sustainability. The research methodology was Action research with a mixed research design, divided into Quantitative research was collected by using questionnaires with 300 sample groups of farmers in Khlong Niyomyatra Subdistrict, Bang Bo District, Samut Prakan Province. The statistics used were mean, percentage, and standard deviation, including the paired t-test. Qualitative research was collected through in-depth interviews with a sample group of 9 people, divided into 7 farmers and community enterprise groups, 1 community leader and representative of a government agency in the area.

The results were as follows: Social and cultural capital within the Khlong Niyomyatra community can be divided as follows: 1) It is something that is embedded in a person or group of people, including ideas, and beliefs that have been deeply rooted since the establishment of the community in the reign of King Rama V, including wisdom from agriculture / livestock / handicrafts that have been passed down from generation to generation 2) It is something that has a physical form, such as digging canals in the area / agricultural products / animal husbandry and processing various products for trade in the area. and 3) Institutional status, including Khlong Niyomyatra Subdistrict Administrative Organization / Village headmen / Community enterprise group. In addition from the online media platform practical training on modern agricultural management. The research team created connecting channels (links) from TikTok channel: Khlong Niyomyatra Subdistrict Administrative Organization, Facebook Fanpage: Khlong Niyomyatra Subdistrict Administrative Organization, and Youtube channel: U2T Dru Khlong Niyomyatra to the website of Khlong Niyomyatra Subdistrict Administrative Organization. In this regard, the farmer groups have the highest level of satisfaction with the organization of practical academic service activities in providing knowledge on the use of digital technology and the use of online media platforms. The knowledge and application of online media platforms before and after the training of the farmer groups increased more than before the training.

After the training, it can be observed that most farmer groups in the community were able to improve and apply the online media channels that they already had for agriculture, including being able to improve the online media channels for agriculture that they had created to be more beautiful.

Keyword: Online media platforms, Agricultural management, Cultural capital, Social capital

บทนำ

จากสถานการณ์โควิดผนวกกับภาวะเศรษฐกิจโลกถดถอย ภาคเกษตรไทยกำลังเผชิญกับความท้าทาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรส่วนใหญ่ โดยเกษตรกรเป็นหนึ่งในอาชีพหลักของประเทศไทย เห็นได้จากในปี พ.ศ.2565 จำนวนของผู้ที่อยู่ในภาคเกษตรกรรมถึง 12.60 ล้านคน จากจำนวนผู้มีงานทำทั้งหมด 38.64 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 32.6 หรือร้อยละ 19 ของประชากรทั้งประเทศ 66.2 ล้านคน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565) จะเห็นได้ว่าภาคการเกษตรมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก เพราะภาคการเกษตรเป็นแหล่งผลิตอาหารเลี้ยงชาวโลก ดังนั้นภาคเกษตรจึงเป็นภาคการผลิตหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งจากบริบทภายใน และภายนอกประเทศด้วย และต้องเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมอาหารซึ่งมีการแข่งขันค่อนข้างสูงมากขึ้น เกษตรกรเป็นกลุ่มอาชีพหลักที่รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยให้ความสนใจในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของเกษตรกรตลอดมา ภาคเกษตรไทยยังมีปัญหาที่สำคัญหลายประการที่ต้องดำเนินการปรับปรุง ทั้งในด้านประสิทธิภาพการผลิตและการตลาด การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ยังไม่เพียงพอและการขาดปัจจัยการผลิตและโครงสร้างพื้นฐานอย่างเพียงพอ นอกจากนี้ประเด็นปัญหาที่สำคัญ 2 ประการ คือ อายุขัยเฉลี่ยของเกษตรกรที่เพิ่มสูงขึ้นและจำนวนผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีจำนวนลดลง ทำให้ไม่สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเทคโนโลยีด้านการเกษตร รวมถึงการดำเนินการตามนโยบายของภาครัฐได้อย่างรวดเร็วซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของภาคการเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2565)

ดังนั้นการสร้างความรู้ถึงเทคโนโลยีสำหรับการเกษตรให้เกษตรกรอย่างแพร่หลายในวงกว้าง จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ เทคโนโลยีและนวัตกรรมจะเป็นตัวช่วยที่สำคัญในการเพิ่มผลิตภาพและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรได้ การส่งเสริมให้เกษตรกรกรนำข้อมูลองค์ความรู้ไปใช้ในการตัดสินใจในการเพาะปลูก การใช้ปัจจัยการผลิต การปฏิบัติเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการใช้แพลตฟอร์มหรือแอปพลิเคชันในการเผยแพร่ความรู้และเทคโนโลยีให้แก่เกษตรกรสามารถทำได้อย่างรวดเร็ว มีต้นทุนต่ำ และสามารถสื่อสารแบบสองทางกับเกษตรกรโดยเปิดโอกาสให้เกษตรกรถามหรือให้ข้อมูลตอบกลับได้ ตลอดถึงสามารถใช้สื่อที่หลากหลายที่ทั้งช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้

ในปัจจุบันจะพบว่า ภาคการเกษตรในประเทศไทยมีการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อออนไลน์เพื่อวิชาชีพมากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากการสำรวจครัวเรือนเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเกษตรในปี พ.ศ. 2563 โดยการสอบถามผู้ทำการเกษตรในแต่ละภาคมีการใช้เทคโนโลยีฯ ในตัวเลขค่อนข้างสูงมาก โดยแบ่งเป็นเกษตรกรภาคเหนือ 24.71%, ภาคอีสาน 20.02%, ภาคใต้ 16.47% และภาคกลาง 32.04% (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าสื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน รวมถึงการส่งเสริมการเกษตรที่มีการเลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการประยุกต์ใช้ในการจัดการการเกษตร ดังนั้นการส่งเสริมเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านการเกษตรในการพัฒนาภาคการเกษตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในภาควิชาชีพการเกษตรของประเทศไทย

ตำบลคลองนิมยาตรา อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นพื้นที่มีการเกษตรกรรมอย่างแพร่หลาย เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม เกิดจากการทับถมของตะกอนลำน้ำที่ทำให้ลักษณะดินเป็นดินที่เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดพวกตะกอนน้ำกร่อย มีความสามารถในการอุ้มน้ำ รวมถึงปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 1,675.56 มิลลิเมตร ซึ่งเป็นตัวเลขที่สูง ทำให้มีแหล่งน้ำที่ใช้สำหรับอุปโภคบริโภค โดยมีลำคลองถึง 16 แห่ง สิ่งเหล่านี้ทำพื้นที่ในตำบลคลองนิมยาตรา เหมาะแก่การทำการเกษตร เช่น เลี้ยงปลา เลี้ยงกุ้ง ทำนา และทำสวนโดยการยกทรง (องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิมยาตรา, 2567) จากพระบรมราชโบายของในหลวงรัชกาลที่ 5 ในการพัฒนาที่ในแถบจังหวัดสมุทรปราการในอดีต ทำให้พื้นที่ตำบลคลองนิมยาตรา อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นพื้นที่หนองน้ำและใช้พื้นที่สัญจรเชื่อมต่อจากภาคกลางไปยังภาคตะวันออก ทำชาวบ้านและเหล่าเกษตรกรเข้ามาอาศัยและทำมาหากิน ได้แก่ การทำนา และต่อมาได้เปลี่ยนแปลงไปทำการเลี้ยงสัตว์น้ำ เช่น ปลาดุก ปลานิล ปลากระพง และเริ่มมีการจัดการธุรกิจชุมชน การแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรและประมงในหลายสิบปีให้หลัง เนื่องด้วยพื้นที่ทางเกษตรกรรมที่มีศักยภาพเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ทั้งนี้มีชุมชนตำบลคลองนิมยาตรา อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ มีผลิตภัณฑ์ที่พร้อมวางจำหน่าย แต่ชาวบ้านยังขาดองค์ความรู้ในการใช้งานแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์ในการการนำสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพเหล่านี้ไปขายเพื่อสร้างรายได้นอกเหนือจากการขายในหน้าร้านภายในชุมชนตามปกติที่ขายไม่ได้ปริมาณมากเท่าที่ควร ทั้งนี้การการใช้งานสื่อออนไลน์นี้จะสามารถช่วยเหลือชาวบ้านในการเสริมการจัดการการผลิต รวมถึงการบูรณาการองค์ความรู้ที่เกษตรกรรายย่อยได้รับการจากเรียนรู้การผลิตสื่อและการใช้งานแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์สามารถนำมาใช้งานในการสร้างรายได้เพิ่มขึ้นเพื่อให้อาชีพนี้เป็นอาชีพที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์เกี่ยวกับการจัดการเกษตรสมัยใหม่ของกลุ่มเกษตรกรในชุมชน
2. เพื่อพัฒนาแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์เกี่ยวกับการจัดการเกษตรสมัยใหม่ของกลุ่มเกษตรกรในชุมชน
3. เพื่อประเมินผลการพัฒนาแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์เกี่ยวกับการจัดการเกษตรสมัยใหม่ โดยนำไปประยุกต์กับทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรภายในชุมชนให้มีความยั่งยืน

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าหาข้อมูล แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นพื้นฐานและแนวทางของการศึกษา โดยมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดเรื่องแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์และสื่อสังคมออนไลน์สื่อออนไลน์ (สุรรัชษ์ วงษ์ทิพย์, 2561) เป็นการประยุกต์ใช้สื่อผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมเกษตร เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นการส่งเสริมแนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต เนื่องจากเกษตรกรสามารถเรียนรู้ได้ตามความสะดวกและความต้องการของตนเอง สามารถเชื่อมโยงถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่อยู่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ทั่วโลก และด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยในปัจจุบันการพัฒนาประสิทธิภาพการติดต่อสื่อสารแบบมีปฏิสัมพันธ์ผ่านทางสื่อออนไลน์ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มาใช้เป็นสื่อสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงสังคมระหว่างเครือข่ายสมาชิกผู้ใช้งานเพื่อการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารและความรู้ในด้านต่าง ๆ ผ่านทางเครือข่ายและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในรูปแบบดิจิทัลที่สามารถนำเสนอได้ทั้งภาพ เสียง วิดีโอ ข้อความต่าง ๆ และแอนิเมชัน

ทั้งนี้แพลตฟอร์มสื่อออนไลน์ หมายถึง ช่องทางบนโลกออนไลน์ ที่รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงรวบรวมร้านค้า สินค้า จำนวนมากเข้าไว้ด้วยกันในโลกออนไลน์ เป็นพื้นที่ที่ทำให้ผู้ซื้อและผู้ขาย มาพบกันได้ในโลกโซเชียล ผ่านเว็บไซต์ และแอปพลิเคชัน

2. แนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการของการพัฒนาตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดกระบวนการ ได้แก่ การวิจัย (ศึกษาชุมชน) การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงานการบริหารจัดการ การติดตาม และประเมินผล ตลอดจนการจัดสรร ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นของประชาชน โดย ปาริชาติ วลัยเสถียร (2543) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนจะเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจในระดับต่างๆ ทางการจัดการ บริหารและทางการเมือง เพื่อกำหนดความต้องการในชุมชนของตน ซึ่งโดยทั่วไปการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาควรมีเนื้อหาที่ประกอบด้วย 1) การเน้นคุณค่าของการวางแผนระดับท้องถิ่น 2) การใช้เทคโนโลยีและทรัพยากรที่จะหาได้ในพื้นที่ 3) การฝึกอบรม ที่เน้นให้ประชาชนสามารถดำเนินการพัฒนาด้วยตนเองได้ 4) การแก้ไขปัญหาความต้องการพื้นฐานโดยสมาชิกของชุมชน 5) การช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามแบบประเพณีดั้งเดิม และ 6) การใช้วัฒนธรรมและการสื่อสารที่สอดคล้องกับการพัฒนา

3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมและทุนทางสังคม

รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ (2540) ได้ให้ความหมายของทุนทางวัฒนธรรมว่า เป็นทุนที่ใช้ไปในการผลิตสินค้าและบริการที่มีนัยทางวัฒนธรรม สินค้าบริการใดที่มีวัฒนธรรมฝังตัวอยู่ สินค้าและบริการเหล่านั้นคือ สินค้าวัฒนธรรม ดังนั้นทุนทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นจากการนำวัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ ช่างต้นมาผลิตเป็นสินค้าและบริการ และ Bourdieu (1986) ให้ความหมายว่า ทุนทางสังคม หมายถึง ทรัพยากรซึ่งมีศักยภาพทั้งหมดที่มีอยู่ซึ่งเชื่อมต่อการเข้ากับความ เป็นเจ้าของเครือข่ายที่เหนียวแน่นคงทนซึ่งมีลักษณะเป็นความสัมพันธ์เชิงระบบสถาบันที่มีความร่วมมือกันหรือคุ้นเคยกันหรือไม่มากนัก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Method) โดยเน้นกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มเกษตรกรภายในพื้นที่ภายในชุมชนตำบลคลองนิมยาตรา อำเภอบางปะ จังหวัดสมุทรปราการ จากประชากรทั้งหมดจำนวน 3,202 คน ทั้งนี้จะมีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในรูปแบบโควตา (Quota) จากกลุ่มเกษตรกรในตำบล โดยมีการแบ่งกลุ่มในพื้นที่แต่ละหมู่บ้านเป็น 6 หมู่ ตามจำนวนหมู่บ้านภายในตำบล แต่ละหมู่มีการคัดเลือกเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างหมู่ละ 50 คน ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 300 คน สำหรับการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณ นอกจากนี้จะมีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกเฉพาะเจาะจงไปที่กลุ่มกลุ่มเกษตรกรรายย่อย กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และผู้นำชุมชน ที่มีความเกี่ยวข้องขอบเขตงานวิจัย จำนวนทั้งสิ้น 9 คน (เกษตรกรและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 7 คน ผู้นำชุมชน 1 คน (กำนัน) และตัวแทนหน่วยงานราชการ 1 คน (นายกองค์การบริหารส่วนตำบล)) ในส่วนของการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพโดยในการเก็บข้อมูลจะมีการระบุให้กลุ่มตัวอย่างมีการยินยอมร่วมมือในการทำงานวิจัย (Consent by action)

2. ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล: จำแนกตามประเภทข้อมูลดังต่อไปนี้

1) ข้อมูลปฐมภูมิ ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 2 และ 3) ใช้การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามสัมภาษณ์ สังเกต และการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเก็บข้อมูล ดังนี้ – ข้อมูลด้านสภาพทั่วไป ทนทางสังคม/วัฒนธรรมภายในชุมชน – ข้อมูลด้านศักยภาพด้านการเกษตรของเกษตรกรในชุมชน – ความต้องการในการใช้แพลตฟอร์มสื่อออนไลน์เกี่ยวกับการจัดการเกษตร และ - ข้อมูลด้านประเมินผลความรู้และพึงใจจากการใช้งานแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์เกี่ยวกับการจัดการเกษตรสมัยใหม่รวมถึงประยุกต์กับทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรภายในชุมชนให้มีความยั่งยืน

2) ข้อมูลทุติยภูมิ ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2) ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรภายในพื้นที่ภายในชุมชนตำบลคลองนิมมยัตรา อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสาร วารสาร และเอกสารจากการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

3. ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย: มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1) ศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพด้านการเกษตรของเกษตรกรและความต้องการในการใช้แพลตฟอร์มสื่อออนไลน์เกี่ยวกับการจัดการเกษตร รวมถึงการสำรวจทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชน

2) พัฒนาแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์เกี่ยวกับการจัดการเกษตรสมัยใหม่ ดังนี้ - ออกแบบและพัฒนาแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์ - ส่งเสริมการใช้งาน โดยให้การจัดกิจกรรมบริการวิชาการเชิงปฏิบัติการในการให้ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การใช้งานแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์ แก่กลุ่มเกษตรกรภายในชุมชน

3) ประเมินผลการพัฒนาแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์เกี่ยวกับการจัดการเกษตรสมัยใหม่

4) วิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปและประเมินผลการวิจัย ดังนี้ - การวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยเป็นวิเคราะห์ทางสถิติจากการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงการทดสอบสมมติฐานทางด้วยสถิติ Paired T-test และ - การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยเป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอผลการวิจัยที่เป็นส่วนเสริมกับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไป ศักยภาพ และความต้องการใช้แพลตฟอร์มสื่อออนไลน์ของเกษตรกรภายในชุมชนตำบลคลองนิมมยัตรา อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ: ในอดีตพื้นที่ตำบลคลองนิมมยัตราเป็นป่าหญ้าคาและหนองน้ำ ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ได้มีพระบรมราชโองบายขยายพื้นที่ทำการเกษตรเพื่อให้มีแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการทำการเกษตรและมีเส้นทางสัญจรไปยังภาคตะวันออกง่ายขึ้น โดยพื้นที่ใน จ.สมุทรปราการเป็นชัยภูมิสำคัญ จึงมีการส่งเสริมขุดคลองระหว่างแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำบางปะกงผ่านพื้นที่ทางด้านตะวันออก คือทางเขตลาดกระบังไปยังจังหวัดฉะเชิงเทรา ชื่อว่าคลองประเวศบุรีรมย์ และได้มีการขุดคลองย่อยตามลำดับคลองประเวศฯ เพื่อเชื่อมต่อกับคลองลำโรงอีกหลายคลอง โดยคลองพระยาสมุทร (เรียกอีกอย่างว่า คลองนิมมยัตรา) ทั้งนี้ได้ส่งเสริมให้ประชาชนที่ต้องการหาทำการเกษตรแหล่งใหม่ที่มีท่าอุดมสมบูรณ์เข้ามาตั้งหลักปักฐานและกลุ่มคนที่ย้ายเข้ามาอยู่อาศัย คือ กลุ่มคนจากบ้านบางพระ จ.ฉะเชิงเทรา และคนมอญจากบ้านบางเหี้ย บางเพรียง คลองด่าน ภายในพื้นที่ อ.บางบ่อ จ.สมุทรปราการ โดยช่วงแรก (ปี พ.ศ.2470) นั้นยังอยู่ในความรับผิดชอบของจังหวัดฉะเชิงเทรา ก่อนจะโอนไปอยู่ในความรับผิดชอบของจังหวัดกรุงเทพมหานคร และต่อมาใน ปี พ.ศ.2491 โอนมาอยู่ในความรับผิดชอบของ อ.บางบ่อ จ.สมุทรปราการ ในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี (องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิมมยัตรา, 2567) โดยตำบลคลองนิมมยัตราเป็นตำบลเล็ก ๆ ตั้งอยู่สุดเขตของอำเภอบางบ่อ มีเนื้อที่ประมาณ 10,300 ไร่

ทิศเหนือติดกับ ต.เทพราช อ.บ้านโพธิ์ จ.ฉะเชิงเทรา ทิศตะวันตกติดกับ ต.บางพลีน้อย อ.บางบ่อ จ.สมุทรปราการ ทิศใต้ติดและทิศตะวันออกติดกับ ต.พิมพา อ.บางปะกง จ.ฉะเชิงเทรา ทั้งนี้แบ่งการปกครองออกเป็น 6 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านคลองนิมยาตรา (บ้านฉะบัง), หมู่ที่ 2 บ้านคลองพระยาสมุทร (บ้านมอญ), หมู่ที่ 3 บ้านวัดนิมยาตรา, หมู่ที่ 4 บ้านคลองนิมยาตรา, หมู่ที่ 5 บ้านคลองนิมยาตรา (บ้านอรรคราช) และหมู่ที่ 6 บ้านคลองนิมยาตรา (บ้านบังคา)

ลักษณะภูมิอากาศมีลักษณะร้อนชื้นสลับแห้งมี 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน เริ่มประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ไปจนถึงเดือนเมษายน ฤดูฝน เริ่มประมาณเดือนพฤษภาคมถึงกันยายน โดยฤดูนี้จะเริ่มมีมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นลมชื้นพัดปกคลุมทำให้ฝนตกแพร่กระจายตามร่องมรสุมพาดผ่านทางทิศตะวันออก ทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกโดยเฉพาะในเดือนกันยายนอากาศจะชุ่มชื้น ปริมาณน้ำฝน มีปริมาณเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 1,675.56 มิลลิเมตร ลักษณะการตกของฝนพบว่า ฝนจะเริ่มตกมากขึ้นตั้งแต่เดือนเมษายน และจะตกมากที่สุดในเดือนกันยายน จากนั้นปริมาณฝนจะค่อยๆ ลดลงจนถึงปลายเดือนตุลาคม ส่วนฤดูหนาว เริ่มประมาณเดือนตุลาคมถึงเดือนมกราคม โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 28.69 องศาเซลเซียส เดือนเมษายน ร้อนจัด มีอุณหภูมิประมาณ 40 องศาเซลเซียส ด้วยเป็นพื้นที่ฝนตกชุกทำให้ ต.คลองนิมยาตรา นั้นเป็นดินที่เกิดจากวัสดุต้นกำเนิดพวกตะกอนน้ำกร่อย ดินบนเป็นดินเหนียว อ่อนตัว มีความสามารถในการอุ้มน้ำ โดยลำคลองถึง 16 สายไหลผ่าน โดยเฉพาะคลองพระยาสมุทร และคลองพญานาคราชที่มีความยาวถึง 5 กิโลเมตร ทำให้ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม เกิดจากการทับถมของตะกอนลำน้ำ ที่คลองชลประทานไหลผ่าน เหมาะแก่การทำการเกษตร ได้แก่ การทำนา และต่อมาได้เปลี่ยนแปลงไปทำการเลี้ยงสัตว์น้ำ เช่น ปลาดุก ปลานิล ปลากระพง และเริ่มมีการจัดการธุรกิจชุมชนการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรและประมงในพื้นที่ เนื่องด้วยพื้นที่ทางเกษตรกรรมที่มีศักยภาพ ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ที่มีคุณภาพ โดยเป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่มีผลิตภัณฑ์จากข้าว ผลิตภัณฑ์จากกล้วย ผลิตภัณฑ์จากปลากระพง และผลิตภัณฑ์จากมะพร้าว และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่เป็นศักยภาพในการสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยรายละเอียดผลิตภัณฑ์ที่เป็น OTOP ของเกษตรกรภายในชุมชน ได้แก่ ไวน์ (ไวน์มะม่วง, ไวน์ฝรั่ง, ไวน์มะพร้าว และไวน์กระชายดำ), ปลากระพงแปรรูป (ปลากระพงแดดเดียว, หอยจ๊อปลากระพง, น้ำพริกปลากระพง, ปลากระพงสมุนไพรสามรส, กุนเชียงปลากระพง, ไข่อ้วปลากระพงสมุนไพร, ห่อหมกปลากระพง), มะพร้าวแปรรูป (พุดดิ้งมะพร้าว, มะพร้าวแก้ว, ไวน์มะพร้าว), ข้าว กข.43, ผลิตภัณฑ์ขนมไทยแปรรูป (ขนมไทยแพนซี และกระหรีบับปลากระพง) และเครื่องใช้ไม้สอยแปรรูปจากพืชภายในท้องถิ่น (ไม้กวาด, หมวก, กระเป๋า และตะกร้าเชือกมัดฟาง) และอื่น ๆ อีกมากมาย

โดยกลุ่มเกษตรกรส่วนมีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ประเภท Youtube, Facebook และ TikTok ตามลำดับ โดยเฉลี่ยในการใช้งานถึง 3-5 วัน/สัปดาห์ และมีประสบการณ์ในการใช้งานเฉลี่ย 3-5 ปี มากที่สุด โดยมีวัตถุประสงค์การใช้งานในลักษณะติดตามเหตุการณ์ ข่าวสาร ข้อมูลความรู้ ความเคลื่อนไหว รวมถึงติดต่อสื่อสาร พูดคุยสนทนากับบุคคลอื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีแสวงหาความบันเทิงผ่อนคลาย สนุกสนาน ตื่นเต้น เพื่อเป็นการฆ่าเวลายามว่าง โดยมีรูปแบบการใช้งานในรูปแบบของการโพสต์ข้อความ/ภาพ/วิดีโอ/กดไลค์/กดแชร์เนื้อหา ตลอดจนอ่านโพสต์/ดูคลิป/หาข้อมูล มากที่สุดตามลำดับ ทั้งนี้อุปกรณ์ที่สะดวกใช้งานมากที่สุด คือ โทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน

ทั้งนี้ในส่วนความต้องการแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์ในการจัดการการเกษตรสมัยใหม่ของเกษตรกรในชุมชน ต.คลองนิมยัตรา จากการสำรวจ พบว่า มีความต้องใช้สื่อสังคมออนไลน์ TikTok, Facebook และ Youtube มาใช้ออนไลน์ในการจัดการการเกษตรสมัยใหม่ตามลำดับ โดยมีวัตถุประสงค์ในการใช้งานเพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร สร้างช่องทางการขาย และการสร้างรายได้จากผลผลิตการเกษตร ทั้งนี้มีความต้องการใช้ในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ นำเสนอผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับสินค้าเกษตรที่ผลิตได้ภายในชุมชน สู่วงนอกชุมชน นอกจากนี้ยังต้องการติดตามเหตุการณ์ ข่าวสาร ข้อมูลความรู้ ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการเกษตร การผลิตสินค้าเกษตร การจัดการธุรกิจและการตลาดเกษตร ตลอดจนราคาผลผลิต ตามลำดับ โดยอุปกรณ์และพื้นที่ที่สะดวกใช้งานก็คือ โทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน และบ้านหรือที่ทำงานหรือร้านค้าที่มีตกแต่งพร้อม ตามลำดับ

2. รูปแบบกิจกรรมบริการวิชาการเชิงปฏิบัติการในการให้ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้งานแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์: ผู้วิจัยได้แบ่งกระบวนการออกเป็น 3 ช่วงดังนี้

2.1 ก่อนจัดกิจกรรมบริการวิชาการ: ในช่วงนี้ทีมผู้วิจัยเข้าถึงและสำรวจสภาพทั่วไปของชุมชน ต.คลองนิมยัตรา ด้วยการศึกษาวีเคราะห์ถึงสภาพปัญหาด้านการเกษตร ศักยภาพด้านการเกษตรของเกษตรกรในชุมชนและความต้องการในการใช้แพลตฟอร์มสื่อออนไลน์เกี่ยวกับการจัดการเกษตร โดยเข้าประสานหน่วยงานราชการ อบต.คลองนิมยัตรา กำนัน และตัวแทนผู้ใหญ่บ้านของแต่ละหมู่บ้าน

2.2 ช่วงจัดกิจกรรมบริการวิชาการ: ในช่วงนี้ทีมผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมในช่วงวันที่ 11-13 เดือนมิถุนายน 2567 โดยเป็นรูปแบบกิจกรรมเชิงปฏิบัติการโดยเน้นในการให้ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้งานแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์ในการประยุกต์กับการจัดการและเพิ่มรายได้ในการเกษตร

2.3 ช่วงหลังจัดกิจกรรมบริการวิชาการ: ในช่วงนี้ทีมผู้วิจัยมีการสำรวจความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมบริการวิชาการเชิงปฏิบัติการในการใช้งานและพัฒนาแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์ รวมถึงสำรวจสำรวจความรู้หลังเข้าอบรม ความเข้าใจเกี่ยวกับใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการประยุกต์ในการสร้างรายได้จากสินค้าเกษตร กับกลุ่มเกษตรกรที่เข้าอบรมทั้งหมด และหลังจากที่ผู้วิจัยได้มีการสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยทั้งหมดแล้วก็จะมีการคืนข้อมูลสู่ชุมชนผ่านผู้นำชุมชน ได้แก่ อบต.คลองนิมยัตรา กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน รวมถึงมีการชั่งกักับดูแลสื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นตัวแทนของชุมชนไปจนกว่าจะชุมชนจะมีความพร้อม

3. รูปแบบแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์เกี่ยวกับการจัดการเกษตรสมัยใหม่ของกลุ่มเกษตรกรในชุมชนตำบลคลองนิมยัตรา อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ที่ถูกพัฒนาขึ้น: ทั้งนี้แพลตฟอร์มสื่อออนไลน์เกี่ยวกับการจัดการเกษตรสมัยใหม่ที่ได้พัฒนาและปรับปรุงจากการอบรมเชิงปฏิบัติการในการให้ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการใช้งานแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์ของกลุ่มเกษตรกรในชุมชน มีดังนี้

3.1 TikTok channel: klongniyom อบต.คลองนิมยัตรา: สำหรับช่อง TikTok ของ อบต. คลองนิมยัตรา ได้ถูกสร้างขึ้นมาจากการอบรมเชิงปฏิบัติในการลงพื้นที่วิจัยครั้งนี้ โยในการอบรมได้มีการสอนในการสร้างช่อง TikTok ส่วนตัวของกลุ่มเกษตรกร และของ อบต.คลองนิมยัตรา รวมถึงแนวทางในการถ่ายภาพถ่ายคลิปวิดีโอผ่านโทรศัพท์มือถือ สอนติดต่อผ่านแอปพลิเคชัน และโพสต์ลงในช่องพร้อมกับสอนวิธีการใช้แพลตฟอร์มสื่อออนไลน์ดังกล่าวตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงขั้นนำไปใช้ นอกจากนี้ยังสร้างลิงค์ช่องทางเชื่อมกันระหว่างช่อง TikTok และเว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบล คลองนิมยัตรา

3.2 Facebook Fanpage: องค์การบริหารส่วนตำบล คลองนิมยัตรา: ทั้งนี้ Facebook Fanpage: องค์การบริหารส่วนตำบล คลองนิมยัตรา เป็นแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ที่ถูกสร้างขึ้นมาก่อนโครงการวิจัยจะได้รับอนุมัติ โดยในการวิจัยและพัฒนานี้จะเป็นการอบรมที่ต่อยอดในการช่วยพัฒนาเพิ่มเติม

โดยทางทีมผู้วิจัยได้ช่วยในการสร้างองค์ความรู้ในการสร้างเนื้อหาทั้งข้อความ คลิปและภาพนิ่งในการพัฒนาเพื่อโพสต์ลงในเพจดังกล่าว ทั้งนี้ยังช่วยกลุ่มเกษตรกรภายในชุมชนในการสร้างพื้นที่เพจส่วนตัวของตนเองด้วยเช่นกัน รวมถึงการอบรมในการใช้เทคนิคการยิงแอด (ซื้อโฆษณาใน Facebook) นอกจากนี้ยังสร้างลิ้งค์ช่องทางเชื่อมกันระหว่างเพจและเว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบล คลองนิมยมาตราด้วย

3.3 Youtube channel: U2T Druคลองนิมยมาตรา: ในส่วนของช่อง Youtube เป็นการต่อจากช่อง Youtube channel: U2T Druคลองนิมยมาตรา ที่เคยถูกสร้างขึ้นมาแล้วจากโครงการ U2T ก่อนโครงการนี้จะได้รับอนุมัติ โดยในโครงการนี้จะเป็นการสอนการพัฒนาคอนเทนต์หรือเนื้อหาในลักษณะเป็นคลิปวิดีโอให้กับกลุ่มเกษตรกรในการไปต่อกับช่อง Youtube ที่ได้สร้างขึ้นมา รวมถึงการต่อยอดเนื้อหาและการนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างช่องทางการขายสินค้าเกษตร หัตถกรรม สินค้า OTOP ฯลฯ

4. สรุปผลการประเมินผลการพัฒนาแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์เกี่ยวกับการจัดการเกษตรสมัยใหม่ของกลุ่มเกษตรกรในชุมชนตำบลคลองนิมยมาตรา อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ: จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า กลุ่มเกษตรกรมีระดับความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมบริการวิชาการเชิงปฏิบัติการในการให้ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการใช้งานแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า องค์ความรู้และการประยุกต์ใช้แพลตฟอร์มสื่อออนไลน์ก่อนและหลังการอบรมของกลุ่มเกษตรกรนั้นเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนอบรม โดยหลังการอบรมจะสังเกตได้ว่ากลุ่มเกษตรกรภายในชุมชนส่วนใหญ่สามารถประยุกต์ช่องทางสื่อออนไลน์ที่มีอยู่แล้วสำหรับการเกษตร รวมถึงสามารถปรับปรุงช่องทางสื่อออนไลน์สำหรับการเกษตรที่สร้างขึ้นให้มีความสวยงามและน่าดึงดูดใจได้อย่างคล่องแคล่ว ดังตาราง

องค์ความรู้และการประยุกต์ใช้แพลตฟอร์มสื่อออนไลน์	จำนวน (ร้อยละ)	$\bar{X}$	S.D	Sig.
ก่อนเข้าอบรม	300	1.38	0.20	0.00*
หลังเข้าอบรม	300	4.69	0.20	

ตารางที่ 1 แสดงการทดสอบสมมติฐานการใช้แพลตฟอร์มสื่อออนไลน์ก่อนและหลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ

อภิปรายผลการวิจัย

จากภาพรวมในงานวิจัยทั้งหมดที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้ทำการอภิปรายผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ผ่านมาทั้งหมด โดยมีรายละเอียดที่สำคัญดังนี้

1. ความต้องการ การพัฒนา และการใช้งานแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์เกี่ยวกับการจัดการเกษตรสมัยใหม่ของกลุ่มเกษตรกรภายในชุมชนตำบลคลองนิมยมาตรา อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ: จากผลการวิจัยที่พบว่า ภายในชุมชน ต.คลองนิมยมาตรา มีการใช้สื่อออนไลน์และสื่อสังคมออนไลน์กันในระดับค่อนข้างสูง โดยจากการสำรวจความต้องการแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์ในการจัดการการเกษตรสมัยใหม่ของเกษตรกรในชุมชน ต.คลองนิมยมาตราพบว่า มีความต้องใช้สื่อสังคมออนไลน์ อาทิ TikTok, Facebook และ Youtube มาใช้ออนไลน์ในชีวิตประจำวันและการจัดการการเกษตรสมัยใหม่ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีปริมาณโดยเฉลี่ยในการใช้งานต่อวัน/สัปดาห์ และมีประสบการณ์ในการใช้งานค่อนข้างมาก เนื่องจากเกษตรกรใน ต.คลองนิมยมาตรามีการสืบทอดอาชีพจากรุ่นปู่ตายาย มายังรุ่นลูกที่อยู่ในเจนเนอเรชั่น X และ Y รวมถึงภายในชุมชนมีเทคโนโลยี ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่พร้อมในการเข้าถึงสื่อออนไลน์เหล่านี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของชญาณัฒน์ พรหมจันทร์ (2562) ที่ศึกษาในเรื่องของวัตถุประสงค์ในการรับสื่อทางการเกษตรเพื่อใช้ในการหาความรู้ทางด้านการเกษตร

ผลการวิจัย พบว่าเกษตรกรนั้นรับสื่อ ข้อมูล ข่าวสารจากแหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับจากสื่อออนไลน์มากที่สุดผ่าน Line, Facebook, Website, Youtube ทั้งนี้เป็นเพราะว่าเกษตรกรในพื้นที่ ต.พระพรหมเริ่มมีการปรับเปลี่ยนอายุ จากการเกษตรกรรมรุ่นพ่อแม่เป็นรุ่นลูกที่ได้รับการสืบทอดมา ซึ่งคนในรุ่นนี้สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้มากขึ้น และในปัจจุบันมีความนิยมติดต่อ รับ-ส่งข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย ซึ่งมีความสะดวก รวดเร็ว สามารถเห็นได้ทั้งภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง และในเรื่องของการใช้งานที่สะดวกสบาย

โดยวัตถุประสงค์การใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของชาวบ้านและเกษตรกรภายในชุมชน ต.คลองนิมมยัตรา จะอยู่ในรูปแบบการในการใช้งานเพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร สร้างช่องทางการขาย และการสร้างรายได้จากผลผลิตการเกษตร ทั้งนี้มีความต้องการใช้ในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ นำเสนอผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับสินค้าเกษตรที่ผลิตได้ภายในชุมชนสู่ภายนอกชุมชน นอกจากนี้ยังต้องการติดตามเหตุการณ์ข่าวสาร ข้อมูลความรู้ ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการเกษตร การผลิตสินค้าเกษตร การจัดการธุรกิจและการตลาดเกษตร ตลอดจนราคาผลผลิต กล่าวได้ว่ากลุ่มเกษตรกรได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้งานเทคโนโลยีการสื่อสารต่าง ๆ เพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร สร้างช่องทางการขายจากสื่อตั้งเดิมมาเป็นสื่อออนไลน์เพื่อความสะดวก นอกจากนี้กลุ่มเกษตรกรยังมีการใช้งานสื่อออนไลน์เพื่อติดต่อสื่อสารพูดคุยสนทนากับลูกหลาน กลุ่มคนในชุมชน หรือคนในพื้นที่อื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีแสวงหาความบันเทิงผ่อนคลาย สนุกสนาน ตื่นเต้น เพื่อเป็นการฆ่าเวลายามว่าง โดยมีรูปแบบการใช้งานในรูปแบบของการโพสต์ข้อความ/ภาพ/วิดีโอ/กดไลค์/กดแชร์เนื้อหา ตลอดจนอ่านโพสต์/ดูคลิป/หาข้อมูล เป็นต้น ทั้งนี้อุปกรณ์ที่สะดวกใช้งานมากที่สุด คือ โทรศัพท์มือถือ เนื่องจากมีความสะดวกและใช้งานง่าย รวมถึงสามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ตลอดจนสืบค้นหาข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ได้สะดวก รวมถึงได้รับอิทธิพลจากกลุ่มลูกหลาน รวมการเปลี่ยนผ่านจากกลุ่มประชากรสูงวัยมากเป็นวัยกลางคนและวัยรุ่น สอดคล้องกับการศึกษาของเบญจมาศ อยู่ประเสริฐ และบำเพ็ญ เขียวหวาน (2558) ได้ศึกษาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเกษตรของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรทั้งหมดมีการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการติดต่อสื่อสาร รองลงมาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และเพื่อทราบข้อมูลข่าวสาร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของชญาน์พิมพ์ พรหมจันทร์ (2562) ที่กล่าวถึง วัตถุประสงค์ในการรับสื่อทางการเกษตรและแขนงอื่น ๆ เพื่อใช้ในการบันเทิง พักผ่อน หย่อนใจ ผลทั้งนี้เป็นเพราะว่าในปัจจุบันข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้ที่มีอยู่หลายในรูปแบบที่หลากหลาย มีภาพเสียง การนำเสนอที่น่าสนใจ มีทั้งรายการทีวี ช่อง Youtube มีความสนุกสนานมีกิจกรรมให้ร่วมสนุกชิงรางวัล ซึ่งเกษตรกรก็ใช้ช่องทางเหล่านี้หาความรู้และเป็นการพักผ่อนหย่อนใจร่วมด้วยอีกหนึ่งช่องทาง

สำหรับการกิจกรรมบริการวิชาการเชิงปฏิบัติการในการให้ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้งานแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์นั้น ทีมผู้วิจัยได้มีการแบ่งเป็น 3 ช่วง ได้แก่

1) ก่อนจัดกิจกรรมบริการวิชาการ: ในช่วงนี้ทีมผู้วิจัยเข้าถึงและสำรวจสภาพทั่วไปของชุมชนคลองนิมมยัตรา ด้วยการศึกษาวเคราะห์ถึงศักยภาพด้านการเกษตรของเกษตรกรในชุมชนและความต้องการในการใช้แพลตฟอร์มสื่อออนไลน์เกี่ยวกับการจัดการเกษตร โดยพบว่า สื่อออนไลน์ที่เกษตรกรภายในชุมชน ต.คลองนิมมยัตราต้องการให้ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาช่องทางการขาย ได้แก่ TikTok channel, Facebook Fanpage และ Youtube เพื่อทำให้การขายสินค้าในชุมชนคลองนิมมยัตราสามารถเพิ่มกลุ่มตลาดได้มากขึ้น โดยเฉพาะตลาดในสื่อสังคมออนไลน์ที่กำลังมีมากขึ้นในปัจจุบัน ในช่วงกระบวนการนี้สอดคล้องกับการศึกษาปัญญาพัฒน์ จันทร์เพชร และสมภัสสร บัวรอด (2563) ที่ทำการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนจัดกิจกรรมบริการวิชาการกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ต.จอมประตัก อ.วัดเพลง จ.ราชบุรี

โดยชาวบ้านต้องการให้พัฒนาสื่อสังคมออนไลน์ประเภท Youtube channel เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากหัตถกรรมภายในท้องถิ่น เนื่องจาก ณ ช่วงเวลานั้นชาวบ้านภายในชุมชนสามารถผลิตสินค้าหัตถกรรมออกมาได้มากมาย แต่ขาดช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ

2) ช่วงจัดกิจกรรมบริการวิชาการ: ในช่วงนี้ทีมผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมในรูปแบบกิจกรรมเชิงปฏิบัติการโดยเน้นในการให้ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้งานแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์ โดยเน้นไปที่การผลิตและพัฒนาสื่อสังคมออนไลน์จากการสำรวจความต้องการของชาวบ้านและเกษตรกรภายในชุมชน ทั้งนี้แพลตฟอร์มสื่อออนไลน์เกี่ยวกับการจัดการเกษตรสมัยใหม่ที่ได้พัฒนาและปรับปรุงจากการอบรมเชิงปฏิบัติการในการให้ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของกลุ่มเกษตรกรในชุมชน ได้แก่ TikTok channel: klongniyom อบรม.คลองนิยมยาตรา, Facebook Fanpage: องค์การบริหารส่วนตำบล คลองนิยมยาตรา และ Youtube channel: U2T Dru คลองนิยมยาตรา ทั้งนี้ผลการวิจัยได้สอดคล้องกับรูปแบบโครงการอบรมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีทางดิจิทัลของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไหม อ.โชคชัย และ อ.ห้วยแถลง จ.นครราชสีมา ที่พัฒนามาจากงานวิจัยของสายสุนีย์ จีบโจร และคณะ (2563) ที่มีรูปแบบการจัดกิจกรรมในลักษณะของการจัดแผนการเรียนรู้ ตลอดจนได้นำมาจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการในการส่งเสริมความรู้ในการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลโดยการใช้สื่อการเรียนรู้ออนไลน์ และสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อสร้างช่องทางการตลาด ได้แก่ Facebook Fanpage และ Line

และ 3) ช่วงหลังจัดกิจกรรมบริการวิชาการ: ทีมผู้วิจัยมีการสำรวจความพึงพอใจในการจัดกิจกรรม รวมถึงสำรวจความรู้หลังเข้าอบรมกับกลุ่มเกษตรกรที่เข้าอบรม พบว่า กลุ่มเกษตรกรมีระดับความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมบริการวิชาการเชิงปฏิบัติการในการให้ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการใช้งานแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการกิจกรรมบริการวิชาการเชิงปฏิบัติการในการให้ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการใช้งานแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์นั้นเป็นรูปแบบที่สามารถกระตุ้นความสนใจของชาวบ้านและเกษตรกรภายในชุมชนคลองนิยมยาตราได้เป็นอย่างดี และจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า องค์ความรู้และการประยุกต์ใช้แพลตฟอร์มสื่อออนไลน์ก่อนและหลังการอบรมของกลุ่มเกษตรกรนั้นเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนอบรม โดยหลังการอบรมจะสังเกตได้ว่า กลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่สามารถประยุกต์รวมถึงปรับปรุงช่องทางสื่อออนไลน์สำหรับการเกษตรที่สร้างขึ้นให้มีความสวยงามและน่าดึงดูดใจได้อย่างคล่องแคล่ว โดยผลการวิจัยมีความสอดคล้องการศึกษาของสายสุนีย์ จีบโจร และคณะ (2563) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของกลุ่มชาวบ้านและผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไหม อ.โชคชัย และ อ.ห้วยแถลง จ.นครราชสีมา หลังอบรมนั้น กลุ่มชาวบ้านและผู้ประกอบการวิสาหกิจมีการนำสื่อสังคมออนไลน์ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างช่องทางการตลาดกับลูกค้ามากขึ้นกว่าก่อนอบรม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานของปญญาพัฒน์ จันทรเพชร และสมภัสสร บัวรอด (2563) ที่พบว่าระดับความพึงพอใจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ต.จอมประทัด อ.วัดเพลง จ.ราชบุรี ที่มีต่อการประยุกต์ใช้รูปแบบการเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ ผ่านเว็บไซต์ YouTube อยู่ในระดับมาก และพบว่าหลังการอบรมในการพัฒนาสื่อสังคมออนไลน์ พบว่า ยอดขายสินค้าผลิตภัณฑ์จากหัตถกรรมมีปริมาณมากขึ้น กล่าวได้ว่า การอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการใช้งานแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์ในการจัดการเกษตรสามารถเสริมพลังการพัฒนาช่องทางการตลาดระหว่างเกษตรกรผู้ผลิตภายในชุมชนกับผู้ซื้อภายนอก

2. **ทุนทางสังคม และทุนทางสังคม/วัฒนธรรมกับการนำประยุกต์ใช้การพัฒนานวัตกรรมแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์ในการจัดการเกษตรสมัยใหม่ของกลุ่มเกษตรกรภายในชุมชนตำบลคลองนิมมยตรา อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ:** จากการสำรวจและศึกษาสภาพทั่วไปในพื้นที่ ต.คลองนิมมยตรา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบลุ่มใกล้ปากแม่น้ำบางปะกง มีคลองไหลผ่านหลายสาย ลักษณะภูมิอากาศที่ใกล้กับทะเลมีลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่านส่งผลให้พื้นที่ฝนตกชุกทำให้พื้นที่เป็นดินที่เกิดจากวัสดุต้นกำเนิดพวกตะกอนน้ำกร่อย ดินบนเป็นดินเหนียว อ่อนตัว มีความสามารถในการอุ้มน้ำ โดยลำคลองถึง 16 สายไหลผ่านเกิดจากการทับถมของตะกอนลำน้ำเหมาะแก่การทำการเกษตร ได้แก่ การทำนา ทำสวน และทำไร่ นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงสัตว์น้ำ เช่น ปลาตูก ปลานิล ปลากระพง หรือกุ้ง หลังจากที่มีการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนมากกว่า 10 ปี ทำให้ภายใน ต.คลองนิมมยตราเริ่มมีการจัดการธุรกิจชุมชนการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรและประมงในพื้นที่ เนื่องด้วยพื้นที่ทางเกษตรกรรมที่มีศักยภาพในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ที่มีคุณภาพ

จากที่กล่าวมา พบว่า ชุมชนคลองนิมมยตราถือเป็นชุมชนที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนรวมตัวกันอย่างที่ค่อนข้างเข้มแข็งและมีการบริหารจัดการด้านทุนทางสังคมและวัฒนธรรมภายในชุมชนนำมาพัฒนาเพื่อรายได้ของกลุ่มเกษตรกรภายในชุมชนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการสร้างรายได้จากกลุ่มสินค้าแปรรูปดังที่ได้กล่าวมา โดยสามารถอธิบายผ่านแนวคิดเรื่องทุนทางสังคมและวัฒนธรรมของ Bourdieu (1986) ได้ว่ากลุ่มสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่สร้างจากทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีภายในชุมชนคลองนิมมยตราสามารถแบ่งได้ดังนี้ 1) เป็นสิ่งที่ฝังในตัวคนหรือกลุ่มคน ได้แก่ ความคิด จินตนาการความริเริ่ม ความเชื่อที่ฝังรากเหง้ามาตั้งแต่ก่อร่างสร้างชุมชนมาในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้แก่ ภูมิปัญญาจากการเกษตรกรรม / ปศุสัตว์ / การชลประทาน / ศิลปะหัตถกรรม ที่สืบทอดจากรุ่นสู่ภายในชุมชนและจากภายนอกพื้นที่ และการส่งเสริมจากภาครัฐ 2) เป็นสิ่งที่มีรูปแบบเป็นตัวตน อาทิ การชุดคลองภายในพื้นที่ที่มีมากกว่า 16 สาย เพื่อพัฒนาการเกษตรและการประมง / ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร/เลี้ยงสัตว์ และการแปรรูปสินค้าต่าง ๆ เพื่อการค้าขายในการสร้างรายได้ให้กลุ่มประชาชนภายในพื้นที่ และ 3) ความเป็นสถาบัน ได้แก่ อบต.คลองนิมมยตรา / กำนัน / ผู้ใหญ่บ้าน / กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแต่ละหมู่บ้าน / วัดภายในชุมชน

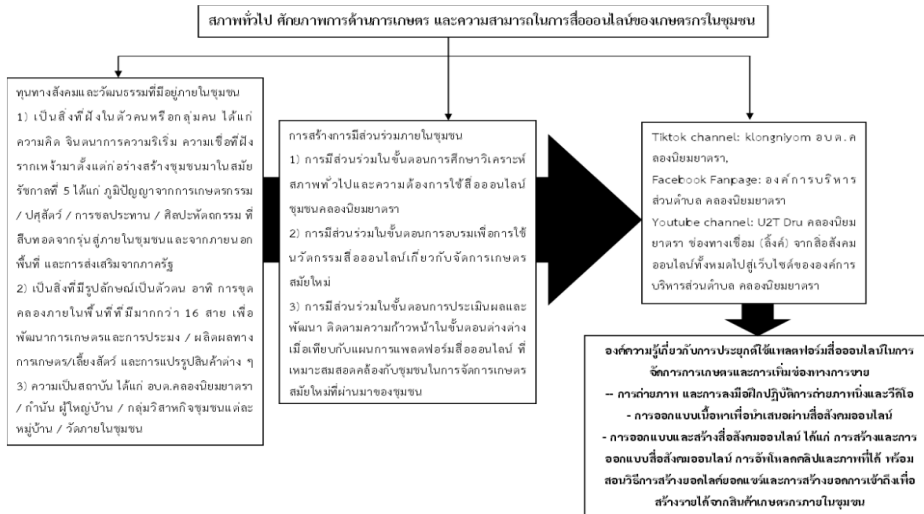
ชุมชนคลองนิมมยตราถือเป็นชุมชนที่รวมตัวกันอย่างที่ค่อนข้างเข้มแข็งและมีการบริหารจัดการด้านทุนทางสังคมและวัฒนธรรมภายในชุมชนนำมาพัฒนา ซึ่งตรงกับแนวคิด Bourdieu (1986) ให้ความหมายว่าทุนทางสังคม หมายถึง ทรัพยากรซึ่งมีศักยภาพทั้งหมดที่มีอยู่ซึ่งเชื่อมต่อเข้ากับความเป็นเจ้าของเครือข่ายที่เหนียวแน่นคงทนซึ่งมีลักษณะเป็นความสัมพันธ์เชิงระบบสถาบันที่มีความร่วมมือกันหรือคุ้นเคยกันหรือไม่มากนักน้อย และยังได้อธิบายว่า ทุนทางสังคมเกิดขึ้นจากความผูกพันทางสังคมและอาจมีลักษณะเป็นรูปแบบที่เป็นสถาบัน และแนวคิดของ Onyx and Bullen (2000) เชื่อว่า การพัฒนาทุนของทางสังคมจำเป็นจะต้องอาศัยริเริ่มและความตั้งใจของพลเมืองภายในสังคมที่เป็นชุมชนแบบมีส่วนร่วม การสร้างทุนทางสังคมจะต้องเกิดขึ้นจากการดำเนินงานของบุคคลภายนอกโดยภาครัฐข้อเสนอแนะสนับสนุนแนวคิดของ Lowndes and Wilson (2001) ที่ว่าวิธีการที่ดีที่สุดของรัฐบาลในการที่จะเพิ่มทุนทางสังคม คือ จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการสร้างทุนทางสังคมโดยทางอ้อม Warner (1999) ได้เสนอว่า รัฐบาลท้องถิ่นจะสามารถสร้างทุนทางสังคมได้ดีที่สุดโดยผ่านความร่วมมือกับชุมชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของนายธงชัย มั่นคง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิมมยตรา ที่เน้นย้ำว่าตำบลคลองนิมมยตรามีทุนทางสังคมที่ดี มีเครือข่ายที่เหนียวแน่นมั่นคง ถึงแม้จะเป็นตำบลที่เล็กแต่ชาวบ้านมีการรวมตัวกันเข้มแข็ง ประกอบอาชีพจากวัตถุดิบในตำบล แต่ข้อด้อยของตำบลคือมีภาครัฐให้งบในการพัฒนาระดับตำบลน้อย

ส่วนเรื่องทุนทางด้านวัฒนธรรมของตำบลคลองนิมยาตรา มีผลิตภัณฑ์แปรรูปจากวัตถุดิบในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นไวน์ ปลากระพง เป็นนวัตกรรมใหม่ที่ชุมชนสร้างขึ้น ซึ่งตรงกับแนวคิดของรังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ (2540) ได้ให้ความหมายของทุนทางวัฒนธรรมว่า เป็นทุนที่ใช้ไปในการผลิตสินค้าและบริการที่มีนัยทางวัฒนธรรม สินค้าบริการใดที่มีวัฒนธรรมฝังตัวอยู่ สินค้าและบริการเหล่านั้นคือ สินค้าวัฒนธรรม (Cultural Product) ดังนั้นทุนทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นจากการนำวัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ ข้างต้นมาผลิตเป็นสินค้าและบริการ ผลผลิตทางวัฒนธรรมทั้งที่จับต้องได้ หรือสิ่งประดิษฐ์ที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่มีมูลค่าเป็นตัวเงินได้ ในขณะที่ทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้นั้นจะอยู่ในรูปทรัพย์สินทางปัญญา ทุนวัฒนธรรมเป็นทุนสำคัญในสังคมเศรษฐกิจเนื่องจากทุนทางวัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ ถูกจัดว่านำวัฒนธรรมมาเป็น “ทุน” ในการผลิตสินค้าและบริการ ทำให้การผลิตสินค้าและบริการขยายตัวเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งที่ทำให้เกิดการสร้างสรรค์งาน

ทั้งนี้ทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีอยู่ภายในชุมชนคลองนิมยาตราสามารถนำมาพัฒนาต่อยอดเพื่อรายได้และยอดขายสินค้าที่สร้างขึ้นมาจากทุนดังกล่าวผ่านการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมสื่อออนไลน์ที่ก้าวหน้าในปัจจุบัน ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ และเว็บไซต์ ของชุมชนที่ถูกพัฒนาขึ้น ทั้งนี้การจะนำสิ่งเหล่านั้นมาขับเคลื่อนชุมชนให้ก้าวไปข้างหน้าและสร้างรายได้ที่ยั่งยืนรวมถึงนำไปประยุกต์ในการจัดการการเกษตรเพื่อช่องทางการตลาดนั้นจำเป็นต้องมีการสร้างพื้นที่ร่วมกันภายในชุมชนผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยงานวิจัยนี้มีกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนคลองนิมยาตราผ่านกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการศึกษาวิเคราะห์ชุมชนคลองนิมยาตรา เป็นการให้สมาชิกในชุมชนได้ร่วมกันเรียนรู้สภาพของชุมชน การดำเนินชีวิต ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำงาน ร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ตลอดจนจัดลำดับความสำคัญของปัญหาการใช้นวัตกรรมสื่อออนไลน์เกี่ยวกับการเกษตรสมัยใหม่ที่ผ่านมาของชุมชน 2) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการอบรมเพื่อการใช้นวัตกรรมสื่อออนไลน์เกี่ยวกับการเกษตรสมัยใหม่ โดยมีการสัมภาษณ์ สันทนา กลุ่ม ตลอดจนการอบรมเชิงปฏิบัติการในการให้ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการใช้งานแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์ ที่เหมาะสมสอดคล้องกับชุมชน ทั้งนี้การประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายในชุมชน และ 3) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการประเมินผลและพัฒนา ติดตามความก้าวหน้าในขั้นตอนต่างต่างเมื่อเทียบกับแผนการแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์ ที่เหมาะสมสอดคล้องกับชุมชนในการจัดการเกษตรสมัยใหม่ที่ผ่านมาของชุมชน

จากกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกกาญจน์ เมืองแก้ว (2561) ที่ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนบนพื้นฐานกระบวนการมีส่วนร่วมและการพึ่งตนเองของชุมชนหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โดยว่าการสร้างการมีส่วนร่วมของวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่มีกระบวนการ ได้แก่ ร่วมเป็นสมาชิกอย่างสมัครใจและเต็มใจ เพื่อเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชนและวิสาหกิจชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง ร่วมคิด/ร่วมแสดงความคิดเห็น เริ่มจากร่วมศึกษาปัญหา ร่วมวิเคราะห์ปัญหา/ความต้องการ ร่วมคิดหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม ร่วมกันวางแผนโครงการ/กิจกรรม ภายในกลุ่มของสมาชิก ร่วมตัดสินใจ โดยให้สมาชิกทุกคนยกมือเพื่อแสดงเจตนารมณ์ของตนในการตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ สมาชิกทุกคนภายในกลุ่มร่วมกันดำเนินการตั้งแต่ขั้นตอนแรกในการผลิตตลอดจนบรรจุภัณฑ์พร้อมจำหน่าย ร่วมแก้ไขปัญหา ประธานกลุ่มและสมาชิกกลุ่มร่วมกันเสนอปัญหา วิเคราะห์ปัญหา เพื่อให้ได้ซึ่งแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมกับกลุ่ม ทั้งนี้หลังจากสร้างการมีส่วนร่วมภายในชุมชนคลองนิมยาตราเพื่อการแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์เกี่ยวกับการเกษตรสมัยใหม่ที่เหมาะสม

และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงของชุมชน โดยจากการอบรมเชิงปฏิบัติการในการให้ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการใช้งานแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์ให้กับชุมชน โดยสามารถอภิปรายสรุปออกมาเป็นแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 1 สรุปแนวทางการจัดการองค์ความรู้ในการถ่ายทอดวีดิทัศน์แพลตฟอร์มสื่อออนไลน์เกี่ยวกับการจัดการเกษตรสมัยใหม่สู่ชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงาน

1. ภาครัฐหรือเอกชนในท้องถิ่นควรจัดโครงการส่งเสริมการพัฒนาความสามารถด้านการใช้แพลตฟอร์มสื่อออนไลน์ให้กับกลุ่มเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความเชี่ยวชาญการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าวให้กับชุมชน
2. ภาครัฐหรือเอกชนในท้องถิ่นควรส่งเสริมการประยุกต์ใช้แพลตฟอร์มสื่อออนไลน์สำหรับการสื่อสารการตลาดเพื่อรายได้ให้กับกลุ่มเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไป เน้นไปที่การพัฒนาต่อยอดจากแพลตฟอร์มสื่อออนไลน์ที่ได้พัฒนาให้ชุมชนแล้ว โดยเน้นการสร้างรายได้จากการใช้แพลตฟอร์มที่ได้พัฒนาให้ โดยอาจช่วยการพัฒนาเนื้อหาเกี่ยวกับสินค้าการเกษตรให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น
2. เนื่องจากในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะการการประยุกต์ใช้แพลตฟอร์มสื่อออนไลน์สำหรับการจัดการเกษตร ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษาถึงการประยุกต์ใช้แพลตฟอร์มสื่อออนไลน์สำหรับการจัดการการตลาด การเพิ่มรายได้ การจัดการบัญชี เพื่อเป็นการสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชน

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2565). *Young Smart Farmer อนาคตและทิศทางการเกษตรไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- กนกกาญจน์ เมืองแก้ว. (2561). *การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนบนพื้นฐานกระบวนการมีส่วนร่วมและการพึ่งตนเองของชุมชนหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- ชญาน์พิมพ์ พรหมจันทร์. (2562). *การรับสื่อทางการเกษตรของเกษตรกร ในอำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช].
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ และบำเพ็ญ เขียวหวาน. (2558). การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเกษตรของเกษตรกร. *วารสารสังคมศาสตร์*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร. (2543). *การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน : จากแนวคิดสู่ ปฏิบัติการวิจัยในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- ปัญญาพัฒน์ จันทร์เพชร และสมภัสสร บัวรอด. (2563). รูปแบบการเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากหัตถกรรมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลจอมประทัด อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดราชบุรี โดยใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยี Social network ผ่าน YouTube. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. (2540). *ทุนวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: พลีเพลส.
- สายสุนีย์ จับโจร, สุดาใจ โลหีนิชัย, เบญจกัศ จงหมื่นไวย และธิดานุช พุทธิสมา. (2563). *การส่งเสริมสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). *สรุปผลการสำรวจ ภาพการณ์ทำงานของประชากร*. https://www.nso.go.th/nsoweb/storage/infomotion/2025/20250207134232_55027.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *สำรวจการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2564*. <http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/สำรวจ/เทคโนโลยีสารสนเทศ/เทคโนโลยีในครัวเรือน.aspx>
- สุริรักษ์ วงษ์ทิพย์. (2561). เครือข่ายสังคมออนไลน์: กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์ เพื่อดึงดูดผู้บริโภคในยุคดิจิทัล. *วารสารบริหารวิจัย*, 15 (1), 21-36.
- องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนิมยตรา. (2567). *ข้อมูลสภาพทั่วไป*. <https://klongniyomyattra.go.th/public/location/data/index/menu/24>
- Bourdieu, P. (1986). *The forms of capital*. In J. Richardson (Ed.). *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*. New York: Greenwood.
- Lowndes, V and Wilson, D. (2001). Social Capital and Local Governance: Exploring the Institutional Design Variable. *Sage Journals*, 49(4), 629-647.
- Onyx, J. & Bullen, P.. (2000). Measuring social capital in five communities. *Journal of Applied Behavioral Science*, 36(1), pp. 23-42.
- Warner, M.. (1999). Social capital construction and the role of the local state. *Rural Sociology*, 64, pp. 373-393.